

Erdélyi történészek nem tudnak elképzelni olyan konstellációt, amelyben megvalósulhat a határmódosítás

„Nem járható út a határrevízió”

Melléfogásnak, a realitással összeegyeztethetetlennek, sőt károsnak tartják az erdélyi történészek magyarországi kollégájuk, Raffay Ernő határrevízióra vonatkozó kijelentéseit.

Az erdélyi történészek jelen pillanatban nem látnak esélyt olyan történelmi konstellációra, amely lehetővé tenné a határmódosítást, illetve nem tartják elképzelhetőnek, hogy bármely nagyhatalom támogatná a területi revíziót. Novák Csaba Zoltán marosvásárhelyi és Murádin János Kristóf kolozsvári történészt annak kapcsán kerestük, hogy Raffay Ernő magyarországi történész a budapesti Magyar Idők napilapnak a trianoni békediktátum aláírásának évfordulója apropóján adott interjúbán határrevíziót szorgalmazott, miután nem látott esélyt Székelyföld területi autonómiájának megvalósulására. Szerinte az ügy érdekében meg kell nyerni egyik vagy másik nagyhatalmat. Novák Csaba Zoltán azonban nem lát esélyt arra, hogy az aktuális kontextusban bármely nagyhatalom nyíltan és következetesen megkérdőjelezné a fennálló országhatárokat. A marosvásárhelyi szakember hangsúlyozta: az időnként felröppenő, szélsőséges híreket vagy álhíreket nem érdemes számba venni, ugyanakkor arra is kitért, szerinte Oroszország azon törekvése, hogy javítson geostratégiai helyzetén, még nem lépte át azt a kritikus határt, amely a térségünkre ilyen kihatással lenne. Hozzátette: a kelet-közép-európai térség országai politikai, gazdasági, katonai szövetségek, struktúrák (EU, NATO) hálózatában vannak, amelyek kölcsönösen determinálják egymás helyzetét, az egymás közötti viszonyt. „A történelem állandó mozgásban van, és mivel emberi tényezőről van szó, sokszor kiszámíthatatlan, de jelen pillanatban nem látom annak a lehetőségét, hogy a térségben határokat módosítsanak” – szögezte le lapunknak Novák Csaba Zoltán.

„Járhatóbb út a kisebbség jogköreinek kiszélesítése”

Az RMDSZ-es szenátor úgy vélte: a határrevíziónál nagyobb realitása van annak, hogy az Európai Unió újragondolása folyamatában a kelet-európai térség etnikai, nemzeti kisebbségeinek jogköreit kiszélesítsék, és biztosabb jogi alapokra helyezték. Persze ez is rengeteg munkába, nemzetközi lobbiba kerülne. „Kelet- és Közép-Európa térsége a Török Birodalom visszaszorulása után nagy európai hatalmak (Osztrák, Orosz, Porosz, Német Birodalom) érdekszférájához tartozott, így mindenemű határmódosítás ebben, a nagyhatalmi kontextusban történt az éppen aktuális erőviszonyok függvényében. Az első világháború után kialakult nemzetállami rend-

szer is nagyhatalmi döntés eredménye volt, a második világháború utáni ideológiai táborok megalakulása és annak 1989-es felbomlása is nagyhatalmi, nagypolitikai kontextusban történt. A világnak ebben a szegletében elképzelhetetlen, hogy nagypolitikai mozgás nélkül bármilyen határmódosításra is sor kerülhessen” – magyarázta a történész-politikus.

Novák az autonómiaküzdő eredményességét illetően sem ért egyet Raffay Ernővel. Úgy vélte: ha egy nemzet több államban szét-szórva él és nincs lehetőség arra, hogy nemzetállamot alkosson, akkor minden olyan eszköz fontos, ami a kisebbségi lét közepette erősíti a nemzeti fenn- és megmaradást. „Az autonómia egy ilyen eszköz, nem az egyetlen és nem kizárólagos, de nagyon fontos” – nyomatékosította. Ugyanakkor magyarországi kollégájához hasonlóan Novák sem lát esélyt arra, hogy a román állam a közeljövőben területi autonómiát biztosít az erdélyi magyarok számára. „Annak, hogy egy esetleges, majdani területi, közigazgatási felosztás esetén előnyös, előnyösebb pozíciót alkudjunk ki a többséggel, van realitása. Mint ahogy annak is, hogy a rendelkezésünkre álló, a decentralizációt bizonyos szinteken lehetővé tevő törvényeket kihasználjuk a magunk javára” – fejtette ki a felsőházi politikus.

„Látni kell, hogy a világban ez ma már nem prioritás”

Murádin János Kristóf kolozsvári történész eközben azt hangsúlyozta, hogy a románság, illetve egy magyar–román megállapodás nélkül az Erdély-kérdés nem rendezhető. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem tanára szerint az a baj a magyarországi történészek egy részével, hogy ezt nem képesek felfogni. „Az erdélyi magyarság jobban látja ezt, mert itt él, Budapesten ez nem olyan egyértelmű” – jelentette ki Raffay Ernő kijelentéseire reagálva. Rámutatott, Raffay Ernő a Magyar Időknek adott interjúbán három kérdéskört vet fel. Az első elfogadni a Trianonban előállt helyzetet, ami erdélyi magyar szempontból nem túl jó lehetőség. A második az etnikai területi autonómia, a harmadik pedig az esetleges revízió nagyhatalmi segédlettel. „Raffay Ernőnek abban igaza van, hogy Trianont véglegesként elfogadni, teljes mértékben megváltoztathatatlannak tekinteni nem járható út az erdélyi magyarságnak” – mutatott rá a történész. A jelenlegi helyzetet az 1940–44-es időszakhoz hasonlítani azonban rossz példa a korszakot húsz éve

Murádin János Kristóf és Novák Csaba Zoltán is a valósággal összeegyeztethetetlennek tartja a határrevízió ötletét

kutató szakember szerint. Ugyanis akkor más volt Erdély demográfiai helyzete, Észak-Erdélyben – amikor visszakerült Magyarországhoz – 1,380 millió magyar élt, a lakosság több mint 52 százaléka. „Ne felejtsük el, hogy a magyar kormány élén Teleki Pál, Bethlen István személyében erdélyi származású arisztokraták álltak. Számukra az Erdély-kérdés elementáris volt, ráadásul téma is volt a nemzetközi politikában. Trianon húsz éve történt, még ott volt a köztudatban. Nemcsak a magyaroknak volt probléma, hanem egy nemzetközileg rosszul megoldott helyzet volt, amin javítani kellett. Ma már nincs benne a közbeszédben. Nekünk ki kell nézni a fejünkből, és látni kell, hogy a világban ez ma már nem prioritás” – fogalmazott a szakember. Murádin János Kristóf szerint Raffay akkor is hibázik, amikor nagyhatalmi támogatásról beszél. „Nincs olyan nagyhatalom, mely jelen helyzetben ebben a kérdésben támogatást nyújtana, ráadásul egy nagyhatalom támogatása sosem elegendő. Még a bécsi döntés is két nagyhatalom – a német és az olasz – támogatásával született” – mutatott rá. Az Erdély-kérdés ma „nem a nagyhatalmak ügye, nem a világ ügye, hanem Magyarország és a környező államok, ez esetben Románia ügye”, és szerinte magyar–román kétoldalú szerződés lenne rá a megoldás.

A kolozsvári történész szerint erőszakos fellépésre nem is lenne mód, hisz a helsinki okmányt – mely kimondja, hogy nem lehet erőszakosan határokat módosítani – Magyarország és Románia is aláírta. Ráadásul a honvédség sincs olyan helyzetben, hogy ezt katonailag megtegye, és a jelenlegi geostratégiai helyzetet tekintve nem is lesz. Ha mégis idejutna a dolog, az csúnya konfliktust eredményezne, ami végül

rajtunk, az erdélyi magyarokon csattanna, vonta le a következtetést a történész.

Raffay „nem számol a realitásokkal”

„Raffay jól tapogatózik, csak túl elfoglult. Romsicsot nem lehet elvitennek nevezni, ő objektív próbál lenni, ez egy történésznek kötelező. Raffay hanyagolja ezt, nem számol a realitásokkal, a jelenleg fennálló nemzetközi környezettel, a román–magyar viszonyrendszerrel” – mutatott rá Murádin. Hozzátette, persze a magyarság örövendene, ha egész Erdélyt visszaadná a magyar államnak, de nem is nagyon lenne, amit kezden vele. „Kapna egy 6–7 milliós román kisebbséget, amit óvatosan kellene kisebbségnek nevezni és egy felzárkóztatásra váró területet, ami nagyobb, mint a mai Magyarország” – választa Murádin. Úgy vélte, Magyarország sem gondolhat teljes revízióra, az gazdaságilag sem járható út. „Egy részleges revízió pedig nem old meg semmit. A román fél nem egyezne bele” – jelentette ki.

Murádin János Kristóf szerint egyetlen történész sem tehet a Raffayéhoz hasonló általános megállapításokat, annak legfeljebb politikai üzenete lehet. „De történészként és felelősen gondolkodó közéleti személyiségként, értelmiségként nem szabad ilyen megállapításokat tenni” – jelentette ki. Kérdésünkre, hogy Raffay Ernő álláspontja mennyire elszigetelt a magyar történésztársadalomban, és mennyire van konszenzus a Trianon-kérdéskör kapcsán, elmondta: egyáltalán nincs, a magyar történésztársadalom ebben a kérdésben ugyanúgy megosztott, mint a magyarországi társadalom, van egy bal- és egy jobboldali diskurzus, Raffay megnyilatkozása pedig a jobboldaliba illeszkedik.

„Arany középút kellene”

„Szerintem arany középút kellene, a baloldali, internacionalista nézőpont ugyanis szintén járhatatlan út. De az ilyen Raffay-féle, erőszakos, merev, realitásokat nem tükröző hozzáállás sem vezet eredményre” – vonta le a következtetést. Hozzátette: egyértelmű, hogy a Trianon-kérdés most is mindenkit foglalkoztat, és mindenki a maga szemüvegén keresztül próbálja megközelíteni, ugyanakkor „örök támadási felület” a román történészgárda számára, mely körében szinte teljes konszenzus van a revízió elutasítása tekintetében. „Azt még Lucian Boia is elismeri – aki nem feltétlenül a román kánont szajkózza –, hogy a Trianon-kérdéskör Románia számára szent és sérthetetlen” – magyarázta. „Nekik helyzeti előnyük van, hogy egységesen fellépve ezt a kérdést a saját szájuk íze szerint találják, nekünk is meg kellene ezt a konszenzust találni” – jelentette ki a kolozsvári történész. Úgy vélte, csakis így lehetne eredményesen tárgyalni a kérdésről, hiszen azáltal, hogy „egy nagyon erőteljes és szélsőségesen egyedülnevelő beállított nézőpontot szajkózzunk”, nem közelítünk a román félhez. „Márpedig nélkülük, közös megállapodás nélkül az Erdély-kérdés nem rendezhető” – hangsúlyozta Murádin.

Amint arról beszámoltunk, Raffay Ernő a Magyar Időknek adott interjúbán úgy fogalmazott, a magyarok akkor viszonyulnak megfelelően Trianonhoz, ha új útra lépnek a nemzetpolitikában: a területi revízió, a határmódosítás útjára. Úgy vélte, az egyik vagy másik nagyhatalom megnyerése mellett okos magyar diplomácia kell, amit erős hadsereg és összetartó nemzeti támogat.

PAP MELINDA, SZUCHER ERVIN